

Tekstivastine

Peruskoulun tulevaisuustyö -hankkeen podcast

Jakso 2

Jaksossa keskustelevat erityisasiantuntija **Venla Bernelius** opetus- ja kulttuuriministeriöstä ja tutkija, hankkeen neuvottelukunnan puheenjohtaja **Katri Saarikivi**.

[Podcastin tunnussävel]

Katri:

Tervetuloa kuuntelemaan peruskoulun tulevaisuustyöhankkeen podcastia. Täällä on paikalla minä Katri Saarikivi, toimin neuvottelukunnan puheenjohtajana, ja kanssani on Venla Bernelius.

Venla:

Kyllä, eli minä olen tämän peruskoulun tulevaisuustyö -hankkeen sihteeri täällä opetus- ja kulttuuriministeriön puolella, ja me olemmekin nyt toista kertaa jo keskustelemassa näistä teemoista.

Katri:

Ja nyt täytyy antaa vauvavaroitus. Meillä on täällä seitsenkuinen mimmi mukana tänään, että jos kuuluu itkua ja omituisia ääniä, niin se emme ole me, vaan sen on tämä meidän kolmas kumppanimme täällä.

Venla:

Joo, täällä sihteeri ei ole vaipunut lainkaan epätoivoon, vaan päinvastoin hanke etenee hienosti. Eli tosiaan mahdollinen kitinä on joltakulta muulta, mutta nyt kyllä vauva tuolla jo tulevaisuuden peruskoululaisena innokkaasti tutkailee kuvakirjaa eli se on hyvä, että tässä meidän hankkeemme neuvottelukunnassa on hoidossa myös tämä tuleva sukupolvi.

Katri:

Kaikki hoituu.

Venla:

Mutta tosiaan edellisessä podcastissa me puhuimme ennen muuta tulevaisuuden taidoista ja ikään kuin myöskin näistä muutoksen ajureista, että minkälaisia muutoksia maailmassa on tapahtumassa, minkälaisia taitoja tarvitaan, miten esimerkiksi tekoäly ehkä korostaa niin kuin ihmisyyttä ja inhimillisiä taitoja, ja miksi perustaitojen tarve ei ole mihinkään kadonnut maailmasta.

Mutta tällä kertaa ajattelimme, että me voisimme puhua tosiaan vähän syvemmin ehkä koulutuksen tarkoituksesta ja sukeltaa niin kuin sinne, että mistä tässä oikeastaan on kyse.

Katri:

Niin ja äkkiseltään voisi ehkä ajatella, että eikö koulutuksen tarkoitus ole juuri se, että opitaan niitä taitoja, että sillä selvä, ja sitten osataan tehdä työtä ja elää elämää yhteiskunnassa.

Mutta mitä muuta tässä sitten voisi olla?

Venla:

Niin, minusta hirveän hauskasti tuossa aikaisemmassa podcastissa sinä sanoit, että ihmisaivojen perustehtävä on oppiminen. Ja se jollain tavalla ehkä jo johdattelee johonkin vähän syvempään, kuin vain siihen, että ikään kuin pitää oppia taitoja, jotta voi tehdä niille jotakin. Vaan, että se on oikeastaan ihan ihmisen olemustakin, että koulu ikään kuin vapauttaa meidät olemaan ihminen semmoisella jollakin aika syvällisesti merkityksellisellä tavalla.

Mitä sinä ajattelet siitä oppimisen iloista ja ihmisen kehityksestä?

Katri:

Ajattelen, että ehkä yhteiskunta ja kaikki sen rakenteet, niin niiden tehtävä on tukea meitä tässä ihmisyyden polulla elämään sellaista elämää, joka on ihmisarvoista ja arvokasta ja jotenkin merkityksellistä. Niin siinä mielessä koululla on aika isokin rooli siinä, että se antaa meidän olla sellaisia, kuin me olemme ja kehittyä tavalla, joka tuntuu luonnolliselta ja terveelliseltä ja jotenkin eteenpäin menevältä.

Minä ajattelen itse, että se on lohdullinen tieto, että ihmisaivojen tehtävä on se oppiminen. Minusta voi myöskin ajatella niin, että koska se on meidän tällainen perustehtävämme, niin kaikki mikä sitä tukee, voi tukea meitä olemaan sitten ihmisiksi, elämään ihmisiksi tässä maailmassa.

Venla:

Kyllä. Ja tuo ihmisiksi eläminen on sikäli tärkeää, että jollain tavalla juuri, jos me ajatellaan esimerkiksi kansainvälistä keskustelua koulutuksen tarkoituksesta, että mistä siinä oikeastaan on kyse ja mitä esimerkiksi tässä meidän neuvottelukunnassamme on keskusteltu, niin aika hyvä yksi kiteytys koko työnkin motivaatiosta on se, että koulun ei pidä vain reagoida tulevaisuudessa ennakoituihin muutoksiin, vaan koulun pitää luoda sitä tulevaisuutta, jonka me haluamme nähdä.

Ja oikeastaan esimerkiksi Olli-Pekka Heinonen myöskin on korostanut hyvin paljon, hänhän tällä hetkellä toimii International Baccalaureate Organisationin, eli tämän kansainvälisen koulujärjestön puheenjohtajana, niin hän myöskin hyvin totesi, että koululla on maailmaa muuttavaa voimaa ja sen täytyy uskaltaa myös uida vastavirtaan.

Eli hyvin samankaltainen ajatus siitä, että oikeastaan ehkä koulun tarkoitus on myös muuttaa maailmaa koko sukupolven voimalla sellaiseksi, kuin me haluamme nähdä. Ja siinä mielessähän koulutus ikään kuin vapauttaa meidät yksilöinä olemaan ihminen, ja aina parempi ihminen, oppimaan ja kehittymään. Ja toisaalta juuri yhteiskunnallisen muutoksen mahdollistaminen on varmasti aika tärkeää.

Katri:

Kyllä. Ja siinä onkin hyvä kysymys, että minkälaista maailmaa haluamme nähdä tulevaisuudessa, vaikka niinkin kaukaisessa tulevaisuudessa kun vuonna 2045, joka on meillä tietynlainen tähtäin tässä.

Venla:

Kyllä. Ja siinähan tarkoitus ei tietenkään ole ajatella, että opettajien pitäisi omassa arjessaan nyt niin kuin kannatella länsimaista demokratiaa kuten jokin Atlas-jättiläinen. Vaan pikemminkin ehkä ajatus on juuri siitä, että koulu välittää niitä taitoja ja arvoja, ja opettajat tekevät siinä mielessä aivan korvaamattoman tärkeätä työtä arjessaan, että he pystyvät sekä sillä sisällöllä, jota he opettavat, että niillä koulun toimintatavoilla tuottamaan hyvää.

Ja tietysti, kun ajattelee sitäkin, mitä me käsitelimme viime podcastissa juuri tästä maailman muutoksesta, ekologisesta kriisistä, demokratian kriisistä, ja myös niistä myönteisistä mahdollisuuksista, joita meillä on. Nyt tietysti vielä tapahtumat tässä välillä korostavat nimenomaan muun muassa sitä demokratian vaikutusta ja yhdessä tekemisen vaikutusta ja merkitystä maailmassa.

Puhuttiin viimeksi myös eettisistä taidoista ja sosioemotionaalisista taidoista, mutta oikeastaan se mikä tässä visiotyössä, ja minun näkökulmastani neuvottelukunnan keskusteluissa, on korostunut kyllä oikeastaan vähän sellaisena kattoterminä ja kattoajatuksena tässä visiotyössä, on se yhteisöllisyys, yhdessä tekeminen. Se, että oppiminen ei oikeastaan ole pelkästään yksilön tehtävä, eikä koulu valmenna vain yksilöitä kohti yksilöllistä huippusuoritustaan, vaan nimenomaan ihmisten kyky toimia yhdessä on entistä tärkeämpää.

Sinä olet kiteyttänyt hirveän hauskasti tämän ajatuksen siinä meidän edellisessä neuvottelukuntatapaamisessamme sanomalla, että “yhdet aivot ei maailmassa enää riitä”. Haluatko jatkaa siitä?

Katri:

Siinä ajatus oli sellainen, että jos miettii, miten työ esimerkiksi on muuttunut viime vuosikymmeninä, niin kyllähän jo pitkään on ollut semmoinen trendi, että se vaatii yhä enemmän ja enemmän korkean tason osaamista, erilaisia taitoja, luovuutta, luovaa ongelmanratkaisua, semmoista tilannetajua.

Ja sitten ajattelisin, että siinä on uupumusresepti, jos yksi ihminen yrittää olla tätä kaikkea. Jos yritetään jotenkin revetä niin moneen suuntaan ja hallita kaikki nämä taidot. Juuri tällainen osaamisesta ja taidoista puhuminen saattaa johtaa siihen, että mietitään että se on se yksilö, joka yksin elämässä menestyy ja pärjää.

Mutta kyllähän työelämä nyt jo näyttää siltä, että yleensä parhaat ratkaisut löytyvät kollektiivisen älykkyyden voimasta ja siitä, että oikeasti täydennetään toistemme ominaisuuksia, koska kukaan ei voi olla superihminen. Tai kyllä jotkut harvat voivat varmasti olla, mutta useimmat meistä kaipaavat ehkä sitä mielen täydennystä toisista mielistä. Eli se on siinä mielessä tosi olennainen kyky se, että miten pystytään tekemään yhdessä toisten kanssa. Se ei tietenkään tarkoita, että kaikkien pitäisi olla sosiaalisia ja ekstroverteja. Tällainen pelko aika usein nousee, että tätäkö se tarkoittaa. Vaan ehkä enemmän sitä, että osataan ymmärtää sitä erilaisuutta ja siitä huolimatta löytää keinoja toimia toisten kanssa.

Venla:

Ja aika kauniisti kuvasit, mielestäni oli tosi tärkeä huomio, jonka nostit, että se että fokus nousee yhä enemmän siihen yhdessä tekemiseen, niin se ei suinkaan tarkoita sitä, että kaikkien täytyisi olla siinä yhdessä tekemisessä maailman parhaita myöskään. Se ei tarkoita pelkkää ekstroverttien maailmaa, vaan nimenomaan ehkä enemmänkin juuri sellaista meidän ajatustamme semmoisesta jonkunlaisesta yhteiskunnan ekosysteemistä, jossa erilaiselle osaamiselle ymmärretään ja tunnustetaan paikka.

Ja fokus siihen yhteisöön tarkoittaa nimenomaan sitä, että me tulemme entistä taitavammiksi ottamaan kaikki mukaan, huolehtimaan siitä, että kaikki pysyy mukana, että kaikilla on oma paikkansa ja että jokaisen potentiaali ikään kuin tulee käyttöön siihen yhteiseen hyvään, että me osaamme arvostaa myös erilaista osaamista.

Klassinen toteamus tieteen puoleltahan on se, että eivät huiputkaan ole huippuja yksin – he seisovat jättiläisten harteilla. Tavallaan me voimme myös ajatella, että kyllä kun yhteiskunnassa ratkotaan jotakin ongelmaa, niin kyllähän siinä seistään kaikki toistemme harteilla jollain lailla. Ja menneiden sukupolvien harteilla, että ei siinä yksi ihminen pysty maailman haasteita ratkomaan.

Katri:

Joo, yleensä se ei ole hyvä veto. Mutta kyllä se voi olla aikamoinen näkövinkkelin muutos, että jos nyt on totuttu ehkä viime aikoina sellaiseen ajatteluun, että se on se yksilö, jonka ominaisuudet ja mieltymykset ovat kaiken ytimessä, ja vahvuudet. Niin mitä se tarkoittaa, jos ajatellaan enemmän, että menestys määrittyy sen porukan kautta? Että se on se ryhmä, joka menestyy eikä yksilö, ja ryhmä, joka saa kiitosta ja niin poispäin.

Venla:

Kyllä. Sehän tarkoittaa hyvin suurta muutosta myös siihen, miten me ajattelemme koulua. Toki jos me ajatellemme esimerkiksi nykyistä opetussuunnitelmaa, niin sehän on todella hyvä. Siellä korostetaan oikein kauniisti nimenomaan niitä yhteistyötaitoja ja ikään kuin semmoista ihmiskunnan pyrkimystä hyvään. Mutta siitä huolimatta meidän ajatuksemme koulunkäynnistä on vielä hyvin semmoinen ikään kuin individualistinen jollain lailla ja hyvin semmoinen taitopohjainen.

Ja ehkä tässäkin työssä aika viisaasti tuo neuvottelukunta on korostanut monessa kohtaa, että kysymys ei ole myöskään sellaisesta joko–tai-maailmasta, että meidän olisi pakko valita yksilön ja yhteisön välillä, vaan nimenomaan se koulutuksen viisain fokus voi ollakin ikään kuin purjehtiminen näiden näkökulmien välissä ja niiden yhdistäminen. Ja kyllähän maailmassa on hyviä esimerkkejä myös siitä, että välillä jopa hyvin vastakkaisiakin asioita on mahdollista yhdistää, mutta nämähän sopivat vielä yhteen. Kyllähän onnellinen yksilö on osa toimivaa yhteisöä.

Katri:

Joo kyllä sitä pitää pystyä just luovimaan kummankin näkökulman välillä.

Venla:

Nimenomaan, luoviminen on parempi kuin purjehtiminen. Olen käyttänyt tuossa “navigate between”, mutta tuo on-.

Katri:

Sinulla ei ole katso purjehdustermit hallussa.

Venla:

Minulla ei ole purjehdustermit hallussa.

Katri:

Tämä on olennaista tulevaisuustyön kannalta.

Venla:

Kyllä, muukin merenkäynti on nyt vähän vierasta. Mutta tämä yhteisöfokus on nyt semmoinen, joka jotenkin resonoi myös sen yksilön-. Jäin jotenkin miettimään sitä näiden yhteensovittamista ja sitä, miten ne toimivat keskenään. Meillä on ollut hyvin paljon, sekä tässä tulevaisuustyössä että yhteiskunnassa ylipäänsä, keskustelua esimerkiksi merkityksellisestä elämästä ja toivosta, että näitä tarvitaan ja kaivataan.

Erityisen hyvä käsite, jonka tosiaan moneen otteeseen olemme nostaneetkin, on meidän neuvottelukuntamme Otto Tähkäpään lanseeraama termi “tulevaisuusvaje”. Ja, että jollain lailla meillä on ehkä haasteena juuri se, että näkymä myönteiseen tulevaisuuteen puuttuu.

Sehän on tosiaan mitä suurimmassa määrin sellainen, joka täytyy luoda yhdessä, ja siihen liittyy voimakkaasti toivo. Ja toisaalta toivokaan ei ole vain haaveilua, vaan se vaatii työkaluja, että me tiedämme miten maailmaa voi muuttaa.

Ja kaikkien näiden teiden päässä, aina, on jollain tavalla se yhteisö. Miten se toimii ja miten se antaa niitä työkaluja.

Ehkä jos me ajattelemme koulua yhteisönä ja fokuksen siirtymistä yhdessä toimimisen suuntaan, niin mitä se voi tarkoittaa koululta? Esimerkiksi kaksi aika oleellista kysymystä nousee siinä kohtaa. Yhtäältä se, miten koulu voi varmistaa sen, että jokaisen oppilaan kohdalla löydetään se jokin yksilöllinen mahtava asia, jossa se yksilö voi nimenomaan osana yhteisöä loistaa. Kysymys siitä, että missä minä voin loistaa sellaisella tavalla, että kiinnittyy yhteisöön.

Se ei kaikille välttämättä ole se, että "minä olen tosi tosi hyvä matikassa" ja että identiteetti ikään kuin syntyy siitä ja se kiinnittyminen. Se voi olla esimerkiksi jonkun harrastuksen kautta tai vapaaehtoistyö kautta, jota koulu pystyy tuomaan. Että kaikilla on joku tapa kiinnittyä yksilönä yhteisöön ja olla itse merkityksellinen sitä kautta.

Mutta sitten se toinen kysymys, jos me ajattelemme myös tutkimusta merkityksellisyydestä ja onnellisuudesta. Filosofi Frank Martela oli meidän seminaarissamme puhumassa viime viikolla, ja hän sanoi tosi kauniisti siitä, että kaikki, mitä me tiedämme merkityksellisyydestä ja onnellisuudesta jollain lailla korostaa sitä, että muille hyvän tekeminen on kaikista tärkein asia ihmisen hyvinvoinnille. Siinä ehkä se toinen kysymys onkin, että mitä minä voin antaa yhteisölle ja maailmalle. Missä minä voin olla avuksi?

Katri:

Luulen, että se menee juuri niin, että tällä hetkellä ajattelu stoppaa tuohon ykköskysymykseen, että missä minä olen hyvä, mikä on minulle merkityksellisen tuntuista. Unohdetaan ajatella, tai se ei ulotu niin pitkälle, että mitä tämä, mitä minä olen voisi merkitä yhteisölleni. Ja miten kiinnityn tähän yhteisöön?

Ja minusta tuntuu, että tässä olisi tietynlainen ratkaisu tai vastaus, ainakin osittain, siihen nuorten lisääntyneeseen ahdistusmeininkiin, ahdistukseen ja pahoinvointiin. Koska voi olla, että osasyys siihen on se, että nyt eletään todella epävarmoja aikoja ja on tätä tulevaisuusvajetta, Tähkäpään sanoin.

Mimmi löysi sinun paperisi, jos kuuluu rapinaa.

Venla:

Joo, tuolta katselen ilahtuneena, kuinka tuleva sukupolvi työstää siellä tulosteita. Onneksi niitä on tuplakopiot.

Katri:

Hän tekee vähän revisiota.

Venla:

Hän arkistoi.

Katri:

Mutta siis ajattelisin itse niin, että jos etsin merkitystä elämälle itsestäni, kaivelen omaa psyykettä, omia tuntemuksia, niin se on ahdistuksen resepti. Voi olla todella vaikea olla yksin tyytyväinen ja kokea merkitystä omasta elämästä. Kyllä se menestys, vaikka olisi kuinka itsekäs ihminen ja jollain tavalla epäsosiaalinen, jopa antisosiaalinen, niin kuitenkin se oma menestys jotenkin määrittyy toisten katseiden kautta ja suhteessa toisiin ihmisiin. Kyllä ihminen on sen verran sosiaalinen olento, läpikotaisen sosiaalinen olento, että ei me ilman toisia mitenkään pärjätä. Kyllä se ulottuu myöskin tähän merkityksen kokemiseen.

Se on kiinnostavaa, että millä tavalla tätä tosiaan voisi tukea peruskoulussa. Miten puhutaan yhteisöstä ja yhteistyöstä ja sen merkityksen tuomisesta siihen yhteisöön?

Venla:

Todellakin! Tuo on itseasiassa loistava nosto, juuri tuo, että vaikka samalla kun nostit juuri sitä, että yhteisöjen pitää osata arvostaa erilaisia ihmisiä ja rooleja, niin samalla hyvin erilaisten ihmisten pitäisi myöskin osata oivaltaa se yhteisön merkitys. Tosiaan, vaikka olisi kuinka omiin suorituksiinsa keskittynyt henkilö, niin ehkä voisi kysyä kysymyksen, että jos kaikki muut ihmiset maailmasta hävisivät huomenna ja minä jäisin yksin, niin mikä olisi sitten arvokasta. Olisiko oikeastaan mikään siitä saavutetusta sitten tärkeää siinä kohtaa?

Kyllähän ihan varmasti on juuri tuokin näkökulma siihen, että ihminen todella on aika yhteisöllinen otus ja sosiaalinen otus.

Katri:

Niin, jos mietitään ihan työtäkin, mitä työ on, niin kyllä se työ syntyy toisten ihmisten tarpeista ja ongelmista. Se on lähtökohtaisesti toisiin ihmisiin suuntautunutta puuhaa.

Venla:

Kyllä. Koulun osalta tosiaan se voisi ehkä tarkoittaa, jos ajattelee sitä mitä tässä visiotyön prosessissa on puhuttu – ja tosiaan luonnos sitten tulee kommentoitavaksi varmaan vielä tuossa kesällä – voisi ajatella, että se ei tietenkään tarkoita koulun täydellistä muutosta. Kuten tässä sanottiin, niin nykyisessä opetussuunnitelmassa tällaiset teemat ovat läsnä.

Katri:

Mutta ehkä jonkunlaista kurssin ja näkökulman-.

Venla:

Joo, totta, juuri niin. Kohti myös sitä yhteisöä ja yhteisön merkitystä. Se voi olla myös sellainen ajatus, joka ohjaa työskentelyä koulussa siihen, paitsi yksilön vastuullisuuteen ja toimintaan osana yhteisöä, niin juuri siihen yhteiseen hyvään.

Olli-Pekka Heinonen, jonka mainitsinkin tässä aikaisemminkin, niin hän tässä puheenvuorossaan myöskin nosti tällaisen Taiwanissa kehitellyn koulun vision tai ajatuksen tärkeistä asioista, ja siinä korostuivat tällaiset sanat kuin “agency”, “collaboration” ja “common good”, eli toimijuus, yhteistyö ja yhteinen hyvä. Ja ne olivat aika hyviä sanoja osin summaamaan sitä keskustelua, mitä meillä on käyty.

Nyt sinä voit jatkaa tästä ajatuksesta. Minä käyn hakemassa tommoisen niitin pois tuolta paperipinosta, jotta se ei pääse tulevan sukupolven suuhun, mutta jatka vaan.

Katri:

Joo kuulostaa jotenkin puhuttelevalta kolmikolta. Tuntuu siltä, että sopisi aika hyvin Suomeen. Se, mitä olen jäänyt itse ajattelemaan tässä, on se, että nyt kun tämä tietynlainen ahdistus ja näköalattomuus nuorten parissa on pulpahtanut pintaan, niin onko ennen ollut jotenkin tämä yhteisöllinen näkökulma enemmän esillä suomalaisessa yhteiskunnassa. Minkälainen muutos on ehkä johtanut tähän yksilökeskeisyyteen? Olisiko tämä jotakin, mitä pitäisi ottaa huomioon tässä tulevaisuustyössäkin?

Venla:

Niin, se on itse asiassa hyvin mielenkiintoinen muutos ja siitä on useat suomalaiset filosofit – ja varsinkin hyvetutkimuksen piirissä, joka on myös Britanniassa itse asiassa alkanut nousta aika merkittävään rooliin – siitä on keskusteltu. Se on ollut aika länsimaat läpäisevä muutos silloin ikään kuin kulttuurisen vallankumouksen aikaan 70-luvulla. Silloin Suomessakin esimerkiksi “hyveet” ihan sanana katosivat opetussuunnitelmasta.

Tätä on esimerkiksi tutkinut Antti Kylliäinen, joka on Suomessa tutkinut hyveitä ja korostanut sitä, että tosiaan keskustelu on aidosti siinä kohtaa muuttunut. Ja siinä oli tietysti hirveän hyviäkin tarkoituksia taustalla, että ajatus oli se, että ei haluta ikään kuin pakottaa ihmisiä samaan muottiin ja haluttiin korostaa yksilöllisiä mahdollisuuksia. Ja ihmisten yksilöllistä arvoa.

Mutta niin kuin todettiin, niin eihän se oikeastaan ole yhteensovittamaton yhteisöllisyyden kanssa. Ja oikeastaan monet koulutkin ovat havainneet, kun olen kiertänyt sekä Suomessa että muissa maissa, että itseasiassa onkin tavattoman tärkeää löytää, niitä voi kutsua hyveiksi tai niitä voi kutsua vaikka yhteisiksi arvoiksi tai yhteiseksi hyväksi, on tärkeää löytää niitä. Jos me ohjeistamme oppilaitakin vain sanomalla, että “älä tee tuota, älä tee tätä, tämä on kiellettyä, muuten saat tehdä mitä vain”, niin se oikeastaan tuottaa lähinnä semmoisen elämän tyhjiön, joka ei anna minkäänlaista suuntaa eikä tavoitteita.

Vaikka se on ikään kuin hyvää tarkoittava, että “saat tehdä mitä vain, kunhan et vahingoita muita”, niin monessa koulussakin on jo arjessa havaittu, että itse asiassa nuorillekin tuottaa huomattavasti suurempaa merkityksellisyyden kokemusta ja suuntautuneisuutta ikään kuin yhteiseen, kun sanotaan, että saat tehdä mitä vain, kunhan kontribuoit yhteiseen tai kunhan tuot yhteiseen jotakin. Ja kerrotaan ihan konkreettisia tapoja, esimerkkinä siis semmoisesta mitä joissain kouluissa on tehty, niin on tehty tällaista koulun yhteiset arvot ja tavoitteet - työtä.

Hyvin pienten lasten kanssahan ne voi olla sellaisia asioita kuin, että “ole hyvä kaveri kaikille, puhu totta” ja tällaisia asioita. “Kuuntele kunnioittavasti muiden mielipiteitä” ja tämän tyyppisiä asioita. Sitten ne voivat tietysti vähän siitä kasvaa lasten ja nuorten mukana.

Katri:

Joo. Hyveethän kuulostavat kauhean vanhanaikaisilta ja tulee ajatus semmoisesta kahlitsevasta pakkopaidasta. Että nyt pitää elää täsmälleen tietynlaista elämää, mutta tosiaan niin kuin mainitsit, niin se ei ole joko–tai, että olisi varmaan hyvä, että olisi jonkinlaisia suuntaviivoja. Että näin yhteisö kukoistaa, jos käytetään nyt sitä sanaa, josta viimeksikin puhuttiin. Ja tällä tavalla voit siihen osallistua.

Venla:

Kyllä. Tuo on juuri mielestäni oleellinen havainto mitä sanoit, että se kuulostaa vanhanaikaiselta. Sehän siinä juuri tavallaan tapahtui silloin 70- ja 80-luvuilla. Se on ihan sama englannin kielessä: sana “virtues” kuulostaa aika vanhanaikaiselta. Sen takia tämä on nyt hirveästi alkanut lisääntyä semmoisena ihan tutkimusalanakin. Semmoiset ikään kuin aristoteeliset hyvän elämän rakennuspalikat ovat olleet tuhansia vuosia, sekä länsimaaisessa kulttuurissa, että monessa muussa, esimerkiksi ubuntu esimerkkinä muusta. Kyllähän siellä korostuu hyvän elämän lähtökohtana nimenomaan se semmoinen hyvän tekeminen muille ja merkityksen synty siitä kautta.

Joko hyveet on otettava takaisin ja tuotava nykypäivään? Voi miettiä, että mikä väri on uusi musta hyveissä.

Katri:

Voisiko tämä selittää osittain tätä tulevaisuusvajetta, että meille on vain selvää mitä ei saa tehdä? Mennään koko ajan niiden ongelmien ja kieltojen kautta, eikä synny ajatusta siitä, mitä olisi hyvä elämä kaiken tämän muutoksen keskellä.

Venla:

Kyllä. Varmaan näin on osittain. Ja toisaalta jos on selvää vain, että jokaisen ihmisen pitäisi itse itsestään löytää mitä on hyvä elämä tai mitä juuri hän haluaa, niin siihenhän voi lamaantua ikään kuin etsimään sitä omaa tarkoitustaan loputtomasti. Vaikka se olisi

saattanut olla tarjolla siinä yhteisössä koko ajan, ikään kuin sellainen käsitys merkityksellisestä yhteydestä.

Nämä ovat todella hyviä kysymyksiä ja näitä on kyllä mielenkiintoista vielä pohtia osana tätä tulevaisuustyötä. Kannustan vielä, jos joku on jaksanut tänne asti kuunnella meidän keskusteluamme koulutuksen tarkoituksesta ja yhteisöistä ja siitä mitä kansainvälisesti tässä on myös tapahtunut, niin kannustan vielä olemaan yhteydessä. Meillä on edelleen nämä osallistumissivut, niin sieltäkin saa lähettää mielellään ehdotuksia siitä, että mikä se yhteinen näkymä voisikaan olla. Eli, että mitä kohti me oltaisiin menossa ja mitkä olisivat ne kaikkein keskeisimmät?

Minun mielestäni oli hirveän hauska esimerkiksi tämä Taiwanin ajatus siitä, että puhutaan toimijuudesta, puhutaan yhteistyöstä ja yhteisestä hyvästä. Niin mitkä ovat meidän tärkeät sanamme ja ne sellaiset hyvän elämän palikat tai hyveet, joita yhteisönä haluamme?

Katri:

Kolme pointtia. Voi olla enemmänkin. Nyt mimmi lähestyy nauhoituskonetta, joten lienee aika sanoa hyvästi ja näkemiin, kuulemiin. Seuraavaan kertaan.

Venla:

Kyllä. Ja jos olette ihmetelleet, miksi täällä sihteeri puhuu aika paljon, niin täällä on neuvottelukunnan puheenjohtaja ollut muissa hommissa, ettei vauva syö meidän johtojamme. Mutta kiitoksia minunkin puolestani ja kuulemiin.

[Jakso päättyy tunnussäveleeseen]